

Bergvesenet

Postboks 3021, N-7441 Trondheim

Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr 7165	Intern Journal nr	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering	Gradering
Kommer fra ..arkiv Østlandske	Ekstern rapport nr	Oversendt fra	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:
Tittel Vedr. Rødals Grube				
Forfatter Mortenson, Per		Dato År 1914	Bedrift (Oppdragsgiver og/eller oppdragstaker) Bergvesenet	
Kommune Tynset	Fylke Hedmark	Bergdistrikt	1: 50 000 kartblad 16194	1: 250 000 kartblad Røros
Fagområde Forekomstbeskrivelse Grubeteknisk Analyser Økonomi		Dokument type	Forekomster (forekomst, gruvefelt, undersøkelsesfelt) Rødalen grube	
Råstoffgruppe Malm/metall		Råstofftype Cu,Zn Py		
Sammendrag, innholdsfortegnelse eller innholdsbeskrivelse Består av tre dokumenter: A) Kart som viser lokaliseringen av Rødalens Gruber B) Årsberetning for 1914. Denne inneholder beskrivelse av arbeider utført dette året med 3-4 mann. ortdrift fra grunnstollen. Analyser med opptil 8% Cu. C) Invitasjon til å delta i gruveforetaket på Rødalen, fra 1915				

Flarsberetning

vedrørende det ved Rødals grube i 1914 utførte arbeide.

Der blev arbeidet med 3 a 4 mand fra slutten av april og til midten av jull og senere fra utgangen av august og med avbrydelser til henimot jul, tilsammen ca. 400 dagsverk.

135 m. ind i grundstollen paabegyndtes med drift av ort m/N langs en skjøl, som med spidsvinkel skjærer skifrene paraleit med den overliggende Gamlegrube. Ortsdriften blev i begyndelsen av mai indstillet efter en inndrift av 4.6 m. og med spor av kobberkis nær skram, da snesmeltningen var saa langt fremskredet, at arbeide i dagskjæringen fra 1912 ikke var formeget hindret. Paa den her anstaaende betydelige malmfald blev først drevet en sideskjæring m/V der gav godt malmt, og derpaa blev skjæringen fremdrevet efter gangstrøket sydover til henimot Gamlegrubens nordre berghall. I nordstossen av skjæringen anstaar kobbermalm, som ved dagflaten er smal men i solen c. 2 m. bred. I-stossen m/S (ca. 17 m. fra nordstoss) anstaar magnetkis og kobberkis i striper, klyser og klumper i en bredde av op til 5 m., men der er her mange „hardsteinkuler“ uten videre erts i. Omtrent midt i skjæringen blev i oktober paa-begyndt en synk, der ved aarets utgang var c. 6 m. neddrevet. I denne var ertsløringen avtagende, idet „haardsteinen“ blev overveiende, gangens hele mægtighet er ikke indtat i driften og ved prøvehul ved bunden blev boret i kobbermalm av $1\frac{1}{2}$ —1 m³ bredde til det hængende. Gangstrøket er paraleit med Gamlegruben, men faldet er meget steilere end i denne. Det er en meget betydelig „dragning i felt“ mot nord.

I novbr. havde jeg for første gang anledning til gjennom den gamle dagstoll, at komme ind til Gamlegruben der her er fylt med is og braate; stollen viser sig at ha været drevet fra gruben som feltort, der har slaat ut i dagen. Intet malmspor var at finde i stollen, men derimot like ved gruben saaes et system tversøvergaaende sletter. Dette slettesystem er formentlig den av professor Esmark omtatte „Klyft“ som han antog havde forrykket Gamlegrubens gang. Dette slettesystem findes ogsaa i grundstollen og alle forhold tyder paa at gangen i skjæringen („Nygruben“) er identisk med Gamlegrubens leisted, forkastet ca. 20 m. til øst og kanske en 50 m. eller mere nedover, saaledes at de korresponderende dele av Nygruben ligger betydelig dybere i Nygruben end i Gamlegruben.

Gamlegrubens strøglinje skjærer skikterne med en spids vinkel og leistedet dannes av flere enkelte malm-utsondringer med typus hvoraf flere ligger efter hverandre i samme gangstrøk (

*Fra bergmester Mortenson
Trondhjem.*

Privat.

Hr.

Hensigten hermed er at vække Deres interesse for et *grubeforetagende*, hvortil jeg søker deltagere. Som distriktsbergmester er jeg avskåret adgang til at være økonomisk interessert i gruber og skjærp i Trondhjemske bergdistrikt, men som privat foretagende har jeg beskæftiget mig adskilligt med at bringe klarhet over forholdene i en fra gamle dage kjendt forekomst beliggende i *Foldalen*, der henhører til Østlandske bergdistrikt.

Feltet ligger i *Rodalen*, ca. 20 ^{km} i rett linje V.N.V. fra *Auna* station paa Østerdalsbanen. Det har her i sin tid været drevet 2 gruber under *Foldals verk*: *Gamlegruben* (eller „*Joukimsdals grube*“) var i drift i tiden 1750—70, og Foldals verks aarsproduktion av garkobber var i den tid c. 400 skud (henimot 70 ton) større end i tiden før og efter. Malmen var kobberkis og jevnførtes med den bedste Rørosmalm, hvis kobbergehalt den havde. Efter 20 aars drift var imidlertid al malm uttatt og gruben blev nedlagt. En del aar efter blev en ny grube optat c. 100 m. nordenfor Gamlegruben — og denne grube („*Helene Cathrina*“ — eller „*Veslegruben*“) blev drevet indtil krigsaarene i begyndelsen av 19. aarhundrede, men om driften savnes nærmere oplysninger. Gruben som er vandfylt maa efter dagaabning og berghalder at dømme ikke være stor og malmen har vistnok været av ringere kvalitet end i Gamlegruben, men noget malm anstaar sandsynligvis fremdeles i gruben.

De gamle bergmænd beskæftiget sig meget med spørsmålet om at igjenfinde Gamlegrubens leiested. Det blev uttalt at driften nærmest havde været en rovdrift og det antoges av de fleste, at man havde forfulgt en utkilende drum og saaledes fradrevet det rette leiested. Enkelte, som professor Esmark, mente at gangen var forrykket.

Min far drev i sin tid en ca. 200 m. lang tverslagsstoll ind under gruben, idet han gik ut fra den almindelige mening at „*malmleiet*“ var avdrevet men traff ingen malm. I de senere aar har jeg foretat adskilligt undersøkelsesarbeide i og ved dagflaten, hvor jeg nu mener at ha fundet fortsættelsen av Gamlegrubens gang. (Disse arbeider har kostet i direkte utlegg ca. 16.000 + 9000 kr. = 25.000 kr.)

Ved „*Esmarks klyft*“ er gangen forkastet c. 20 m. vestover og dens utgaaende mot dagen var her skjult av berghall og jorrdække.

Gamlegruben har en længde av c. 100 m. og en dybde av 60 m., og det er fra den uttatt malm hvorav ved smeltning er utbragt antagelig 1000 tons garkobber (eller muligens mere). Den forkastning som har fundet sted har sandsynligvis været større i vertikal end i horisontal retning, saaledes at man har grund til at tro at malmen nordenfor klyften gaart til en betydelig større dybde end i Gamlegruben og at de med Gamlegrubens nordstoss engangssammenhænge dele av „*nygangen*“ ligger kanske en 50 m. eller saa under den nuværende dagflate. Da avstanden mellem de 2 gamle gruber er c. 100 m. er der en sandsynlighet for at den nu delvis blottede malmfåll kan indeholde c. 1½ gang saa meget kobber som Gamlegruben. Men feltet indeholder utvilsomt en flerhet av saadanne enkelte malmfåller. Jeg mener saaledes — i overensstemmelse med de gamle bergmænd — at Gamlegrubens leiested i retning nedover var „*av-drevet*“; men man maa ta ordet „*leiested*“ i rummeligere betydning end de gamle gjorde. Leiestedet dannes ikke

av en enkeltvis fortløpende gangflate. Hver enkelt saadan kiler seg ut, men noget til siden optraer et nyt kislegeme (en ny malmfall) som paa en viss maate erstatter den som er utgaat. Fra den inddrevne grundstoll har man nu gode utgangspunkter for opsokning av malmfallerne i dette niveau — under Gamlegruben. En paabegyndt ort m/N har allerede vist lidt kobberkis som tyder paa at man er paa ret vei.

I strokforsattelsen m/N og m/S stikker paa flere steder kisindsprengt fjeld frem, men fjeldflaten er gjen-nemgaende dekket av aur og sand ofte flere meter tykt saa kun en forsvindende del av fjeldflaten har vaeret tilgjengelig, men en rekke med smaaskjerp og magnetisk attraktion i feltet antyder tilstedeværelsen av malmeier.

Jeg har i feltet 6 muttinger og ved disse beherkes det i en laengde av c. 1300 m. fra grensen mot Tønset og til henimot toppen av Kletten.

Grubefeltet ligger i samme geologiske situation som det ca. 12 km. nordenforliggende Røstvangfelt. Røstvangen fører væsentlig svovlkis med en jevnt fordelt tilsætning av kobberkis. I Rodals Gamle grube har malmen vaeret kobberkis ledsaget væsentlig av magnetkis og i „Helema Katarina“ væsentlig magnetkis med kobberkis. I den nye forekomst har malmen ved dagen en karakter omtr. midt imellem de 2 grubers, og ved et skjarp til syd for Gamlegruben anstaar impregnation av kis med karakter omtr. som Røstvangens. Fra „Nygruben“ er nogle ton malm slaat op i smaastykker og sorteret i nr. 1 malm, nr. 2 og vaskmalm. Nr. 1 holdt efter analyse ca. 8% kobber, nr. 2 holdt 4% og vaskm. ca. 1%.

Det er som kobberforekomst at partiet ved de gamle gruber lover mest, men det er sandsynligt at der ogsaa vil kunne paatræffes forekomster av kis som vil egne sig bedst for eksport.

Jeg er nu kommet saa langt med mine undersøkelser i feltet at jeg finder det fuldt forsvarlig at henstille til folk som har interesse for bergverksdrift at deltage i foretagendet. Jeg har tænkt at det maatte la sig gjøre saaledes, at jeg overdrog halvdelen i gruberettigheter, mandskabsbrakke, materiel og redskab ved gruben og udbrudt malm til et dannendes aktieselskab paa 100000 kr. for 50000 kr. i fuld betalte aktier a kr. 1000. De 50000 kr. som aktionerere indbetaler blir i sin helhet at bruke til fortsættelse av arbeidet i feltet. Jeg er villig til at lede arbeidet i 2 aar uten honorar. De 50000 kr. har jeg tænkt anvendt omtr. saaledes:

Stoll drift m/N fra grundstollen til Esmarks slett ca. 60 m. a kr. 90	5,400
Neddrift av Nyskakten til forbi stollens niveau 15 m. a 120 kr.	1,800
Stoll fra skakten m/S, 70 m. og m/N 40 m. = 110 m. a 100 kr.	11,000
Fordrehasp, petroleumsmotor, skakthus etc.	5,000
Diverse arbeide	1,800
Til diamantboringer	10,000
Og man har da igjen til disposition efter de resultater arbeidet efterhaanden gir.	15,000
	Kr. 50,000

Der er ved gruben brakke med udstyr og arbeidsredskab for 6 mand. I nærliggende sætre vil der — i alle fald vinteren — kunne bo op til en 30 mand. Noget større byggearbeide er derfor for det første upaakrævet.

Det er umulig nu at profetere om de malmmengder som blir (eller kan bli) konstatert ved det paatænkte opklaringsarbeide.

Det er en mulighet for at der kan paatræffes saa stor tilgang av ædel kobbermalm, at opklaringsdriften kan gaa over til produktionsdrift uten at utvidelse av kapitalen blir paakrævet — men saadant held bør ikke paaregnes.

Endel bra kobbermalm kan — om man vil — utskedes til sommeren og til næste vinter kjøres frem til jernbanen og det vil ha sin interesse at prøve malmen i merkantil maalstok — men malmproduksjonen under opklaringsdriften, blir av sekundær betydning. Naar „prøvedrift“ begynder vil regulær malmproduksjon ogsaa kunne begynde.

Det er sandsynlighet for at opklaringsarbeidet vil konstatere saadanne forhold av leiesteder og ertsfordeling i disse, at det vil bli paakrævet at skaffe mere arbeidskapital. Paa forhaand skal ikke uttales om dette skal ske ved salg av forekomsten eller ved utvidelse av aktiekapitalen — men jeg vil betrakte det som en fordel, om der i det første selskab med en gang gik med saa mange som mulig av folk som kan magte at tilføre kapital naar det blir spørsmål om ordnet bergverksdrift i feltet.

Jeg har betegnet nærværende som „privat“ Jeg ønsker ikke at der skal tilflyde pressen nogen meddelelse om at selskab agtes stiftet o. s. v. — Vinder ikke min plan nødvendig tilslutning, kommer jeg til at opta underhandling med et eller andet formaende selskab om overdragelse, men jeg kommer da til at stille andre krav paa kjøpesum og vilkaar, end jeg stiller til det paatænkte selskab hvor jeg selv blir hovedinteressent.

Forsaavidt foretagendet inneserer Dem vil jeg gjerne høre fra Dem saasna som mulig, helst med oplysning om, hvor med stort beløb jeg muligens kan gjøre regning paa at De kunde ville deltage. Aktierne forutsættes sat til = 1000 kr.

Vinder foretagendet tilstrækkelig tilslutning, saa det er sandsynlighet for at „aktieselskabet Rodalen“ kan stiftes paa det antydende grundlag, skal De bli tilstillet utkast til statutter og indkaldelse til konstituerende møte som vil bli holdt uten forutgaaet offentlig indbydelse til aktietegning, og hvorved derfor alle deltagere maa være repræsenterte enten personlig eller ved fuldmagt.

Hører jeg intet fra Dem inden maanedens utgang, gaar jeg ut fra at jeg ikke kan paaregne Dem som deltager. Jeg er til tjeneste med nærmere oplysninger og forklaringer.

Trondhjem 22. mars 1915.

Per Mortenson.

E. S.

Gjenpart av min indberetning til distriktsbergmesteren om arbeidet i feltet i 1914 følger vedlagt.

P. M.

20-30

Situationskisse over beliggene

av Rødalens gruber.

M. 1:20000.

